

УДК614.8:378(063)
A 50

*Рекомендовано до видання Вченою Радою
Одеської державної академії будівництва та архітектури
(протокол №8 від 04 травня 2023 р)*

**A 50 Актуальні проблеми та перспективи розвитку охорони праці,
безпеки життєдіяльності та цивільного захисту: мат-ли V Всеукр. наук.-
практ. конф. Одеса: ОДАБА, 2023. 199 с.**

Редакційна колегія:

Ковров А.В. – кандидат технічних наук, професор, ректор академії (*головний редактор*);

Беспалова А.В. – доктор технічних наук, професор (*відповідальний редактор*);

Кровяков С.О – доктор технічних наук, професор, проректор з НР (*заступник відповідального редактора*);

Гвоздій С.П. – доктор педагогічних наук, професор;

Третяков О.В. – доктор технічних наук, професор;

Дашковська О.В. – кандидат хімічних наук, ст.науковий співробітник;

Книш О.І – кандидат технічних наук, доцент;

Ліпський В.В. – кандидат економічних наук;

Цуркан Н.Г. – кандидат економічних наук;

Дашковська О.П. – кандидат технічних наук, доцент (*відповідальний секретар*).

Матеріали конференції висвітлюють результати теоретичних та прикладних досліджень в сфері охорони праці, цивільного захисту та культури безпеки життєдіяльності

антидержавними діями, включаючи приховане проникнення в державні органи, аж до державних змов та переворотів.

У сучасному суспільстві, що вимагає від людини самостійності і самодіяльності, маси людей стикаються із злочинністю психологічної сфері, а саме: гвалтівниками, шахраями та духовним рабством. Нерідко в дані трагічні події залучається молодь та студенти.

Тому при наданні освітніх послуг в навчальних закладах України необхідно загострити увагу на духовне виховання студентів по попередженню та усуненню від духовного насильства, що врятує їх від інших негативних залежностей.

Література.

1. Білоус І. М. Загальна характеристика релігійних організацій, діяльність яких побудована на деструктивних ідеологіях. Вісник Академії Адвокатури України. 2006. Вип. 5. С. 124–130.
2. Байда А. О. Правове забезпечення психологічної безпеки суспільства. Адвокат. 2012. № 8 (143). С. 29–34.
3. Богдановський І. В. Маніпуляція і контроль свідомості як основні механізми соціально-психологічного впливу на адептів нетрадиційних релігійних об'єднань. Вісник Національного авіаційного університету. 2010. № 1. С. 111–117.
4. Волков. Е. Н. Основные модели контроля сознания. Журнал практического психолога. 1996. № 5. С. 86–95. 194
5. Грушко Н. В., Козловский П. В. Противодействие деятельности деструктивных религиозных культов: уголовно-процессуальный и психологический аспекты. Психопедагогика в правоохранительных органах. 2012. № 4 (51). С. 66–69.
6. Голіна В. В. Запобігання злочинності (теорія і практика): навч. по-сіб. Харків: Нац. юрид. акад. України, 2011. 120 с.

УДК 372.8: 378: 614.8

ОСВІТА З ПИТАНЬ РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Заплатинський В.М., к.с.г.н., доцент

Київський університет ім. Бориса Грінченка, м. Київ

zvm@ukr.net

Уряднікова І.В., к.т.н., доцент

Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

ingavictory@gmail.com

Чеберячко Л.М., спеціаліст

Лицей №3 Підгородненської міської ради Дніпропетровської області,
м. Підгородне, Дніпропетровська обл.

lida_cheb@ukr.net

Освіта з радіаційної безпеки набуває надзвичайної актуальності у зв'язку із воєнними загрозами росії. Росія продовжує погрожувати

застосувати проти України ядерну тактичну та стратегічну зброю. Крім того, воєнні дії російських загарбників, які можуть призвести до техногенної ядерної аварії на Запорізькій АЕС, яка на час написання залишається окупованою, або іншому радіаційному об'єкті в Україні. Крім того, для українців питання радіаційної безпеки важливі з огляду на наслідки Чорнобильської аварії.

Радіаційна безпека в Україні регулюється низкою законодавчих та нормативних актів, зокрема, Законом України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» та «Нормами радіаційної безпеки України» [1]. У 2022 році Міністерство охорони здоров'я України розробило «Методичні рекомендації щодо дій у зонах ядерного ураження» [2] у яких викладено основні заходи радіаційної безпеки.

Вивчення питань радіаційної безпеки і запобігання військовим ризикам в цілому та зменшення їхньої дії в умовах війни повинно бути організовано для всіх членів суспільства. У системі вищої освіти ці питання варто включити до дисциплін з питань безпеки, зокрема до «безпеки життєдіяльності». Військовий час вимагає негайного набуття компетентностей з питань військових небезпек для здобувачів освіти, а не у віддаленій перспективі. Тому, для здобувачів освіти, які наразі за навчальним планом не вивчають дисциплін з питань безпеки, в тому числі таких як охорона праці, цивільний захист або подібних за змістом доцільно запропонувати факультативне вивчення питань радіаційної безпеки та інших військових ризиків.

Для учнів Міністерство освіти і науки України прямо рекомендувало включити тематику військових ризиків і, зокрема, радіаційної безпеки до програм предмету «Основи здоров'я», «Захист України». Згідно інструктивно-методичним рекомендаціям щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році МОН України рекомендує враховуючи триваючу широкомасштабну війну російських окупаційних військ фактично на всій території України і доповнити у 2022/2023 навчальному році зміст модельних навчальних програм інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» питаннями особистої безпеки, пов'язаними з ризиками воєнного часу. Педагогам необхідно включити відповідні питання у зміст навчальної програми закладу, передбачивши їх вивчення на початку навчального року. Для цього рекомендуємо скористатися оновленою у цьому році навчальною програмою предмета «Основи здоров'я» для 6 – 9 класів [3]. Детальний розгляд питань радіаційної безпеки пропонується здобувачам освіти починаючи з 8 класу під час вивчення теми «Дії під час хімічної та радіаційної небезпеки». Молодшим школярам пропонується лише відпрацювання дій у випадку ядерної загрози під час практичних завдань, які є складовою діяльнісного компоненту: «Відпрацювання алгоритму дій під час обстрілів та хімічної атаки/ядерного удару».

Навчання учнів з радіаційної безпеки пропонуємо здійснювати відповідно до методичних рекомендацій [4] щодо проведення бесід з учасниками освітнього процесу з правил безпечної поведінки у надзвичайних ситуаціях.

Під час опанування питань радіаційної безпеки слід звертати особливу увагу на низку особливостей, які потребують опанування новими знаннями та інструментарієм. Зокрема це те, що радіоактивні речовини:

1. не мають специфічних ознак; специфічного запаху, смаку, вигляду і не можуть бути ідентифіковані органоліптично, а потребують інструментального аналізу;
2. не знешкоджуються при нагріванні чи хімічних реакціях;
3. можуть бути у складі багатьох технічних чи природних сполук;
4. утворюють кілька видів радіоактивного (іонізуючого) випромінювання, яке суттєво відрізняється за своїми характеристиками та вимагає різних систем захисту.

Наслідки впливу радіоактивного опромінення найчастіше проявляються не одразу, а через більш чи менш тривалий час. Радіоактивно-забруднені території тривалий час залишаються небезпечними.

Таким чином, набуття компетентностей з радіаційної безпеки є однією з важливих завдань під час війни та у мирний час. Знання особливостей, дії радіації та способів захисту від неї дозволить забезпечити себе та найближче оточення у разі радіаційної небезпеки.

Література.

1. Наказ № 208 Міністерства охорони здоров'я України про затвердження «Норм радіаційної безпеки України з доповненням: Радіаційний захист від джерел потенційного опромінення від 14.07. 1997 р.» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1567-15#Text> (дата звернення: 11.04.2023).
2. Методичні рекомендації щодо дій у зонах ядерного ураження Затверджено Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 06 квітня 2022 року № 585 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0585282-22#Text> (дата звернення: 12.04.2023).
3. Основи здоров'я 6 – 9 класи. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Затверджено та надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698 URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/Navch.progr.2022.osnovy.zdorovia-6-9.pdf> (дата звернення: 12.04.2023).
4. Додаток 2 до листа Міністерства освіти і науки України від 17.03.2022 № 1/3485-22. Методичні рекомендації щодо проведення бесід з учнями закладів загальної середньої освіти з питань поведінки у надзвичайній ситуації. URL: <https://osvita.cv.ua/wp-content/uploads/2022/03/Dodatok-2-do-lysta-MON.pdf> (дата звернення: 12.04.2023).

ЗМІСТ

УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ ТА ПРОМИСЛОВОЮ БЕЗПЕКОЮ

Ентропійний підхід до оцінки техногенної безпеки водних ресурсів Безсонний В.Л., Третьяков О.В., Дашковська О.В.	5
Ідентифікація об'єктів підвищеної небезпеки: зміни у законодавстві щодо методики та обліку Неменуца С.М., Лисюк В.М., Фесенко О.О	8
Ризик та небезпека Постернак І.М., Постернак О.С	10
Ефективність системи менеджменту безпеки праці та охорони здоров'я на підприємствах машинобудування Свтушенко Н.С., Твердохлебова Н.С. Мезенцева І.О.	14
Промислова безпека: управління утилізацією сонячних панелей Фесенко О.О., Лисюк В.М., Сахарова З.М., Неменуца С.М.	17
Розумні технології у охороні праці: Нові тенденції Крайнюк О. В., Репяк Д.В.	19
Управління безпекою роботи систем водоочищення Уряднікова І.В., Заплатинський В.М	21
Техногенна безпека при виконанні робіт у морських портах Ліпський В.В.	25
Управління охороною праці літніх працівників Мірус О.Л., Станіславчук О.В.	27

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ І ВЧЕНИХ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ У СФЕРАХ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Євроінтеграція вищої освіти України: Результати дослідження Дашковська О.В., Погребняк В.П., Мельник О.М.	32
Особливості професійної підготовки за допомогою платформи COURSERA Постернак І.М., Постернак О.С.	38
Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців в системі військової освіти у сферах безпеки життєдіяльності та охорони праці Хабоша С.М., Табуненко В.О.	44

Дослідження впливу емоційного стану військовослужбовця на ефективність його діяльності під час участі в бойових діях Летучий Б.М., Табуненко В.О.	47
Аналіз впливу чинника страху на фізіологічний стан військовослужбовця в умовах бойових дій Летуча М.С., Табуненко В.О.	50
Досвід використання платформи moodle для вивчення курсу «охорона праці» Ляшенко О.Б, Шпота О.О.	53
Основи медицини катастроф як елемент цивільного захисту Гвоздій С. П., Бурденюк Р. В.	56
Особливості підготовки фахівців з цивільної безпеки умовах військового стану Нестер А.А.	58
Безпека духовного життя молоді в умовах навали тоталітарних сект в Україні Романюк В.П. Кондратович В. Р.	61
Освіта з питань радіаційної безпеки в умовах війни Заплатинський В.М., Уряднікова І.В., Чеберячко Л.М.	63
Особливості навчання з охорони праці та професійного навчання на підприємстві Цуркан Н.Г.	66
Культура безпеки праці у різних країнах світу Горностай О.Б.	70
Як провести внутрішній аудит охорони праці. Чек-лист з покроковими алгоритмами Койчев О.О.	72
<i>ЗАСОБИ, МЕТОДИ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ</i>	
Методика визначення основних факторів впливу світлового середовища Рабіч О.В., Мещерякова І.В., Третьяков О.В.	78
Індивідуальний засіб забезпечення безпеки життєдіяльності Постернак І.М., Постернак О.С.	81
Аналіз безпеки життєдіяльності військовослужбовців при експлуатації електроустановок Воробйов О.Г., Табуненко В.О.	84

Стационарні інженерно-захисні споруди для забезпечення безпеки життєдіяльності військовослужбовців у польових умовах Байдак І.С., Табуненко В.О.	87
Навчальний кейс для оцінки професійних ризиків Чеберячко С.І., д.т.н., проф., Бас І.К.	90
Система захисту в умовах воєнного стану та надзвичайних ситуацій Корнило І.М., Давидюк Я.А.	93
Менеджмент зеленого будівництва Себова Г.Ю.	95
Обґрунтування теплоізолювальних та вогнестійких властивостей виробів з рослинної сировини Цапко Ю.В., Бондаренко О.П., Цапко О.Ю., Горбачова О.Ю., Мазурчук С.М., Жеребчук Д.С.	98
Психологічні аспекти охорони праці Бикова С. В., Касьяненко О.М.	101
Дослідження енергії активації при термічному модифіканні деревини Цапко Ю.В., Бондаренко О.П., Цапко О.Ю., Горбачова О.Ю., Мазурчук С.М., Моцна Д.О.	104
Дослідження шумозахисних екранів пасивної дії Станєв Д.М., Книш О.І.	107
Лікувальне харчування як запорука формування здорової дитини у родині Нікітіна Н.О.	110
Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) у Німеччині Файзуліна О.А.	113
Оцінка ризиків недосягнення доброго екологічного статусу р. Хаджидер для рибогосподарського використання Даус М.Є.	115
<i>ПРОФІЛАКТИКА ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ</i>	
Модернізований топографічний метод аналізу виробничого травматизму Третьяков О. В., Гармаш Б. К., Григор'єва Є. С.	120
Навчальний кейс для визначення небезпеки травмування при посадці на потяг Чеберячко С.І., Дерюгін О.В.	122

Laborprotection in the production laboratory Makarynska A.B., Chekalin K.	125
Аварійні ситуації на автомобільних на дорогах як нещасні випадки на виробництві Петричко С.М., Шаповалов О.В.	129
Основні кроки для підвищення безпеки праці Лантух Д.О, Брезіцька М.С.	132
Особливості вибору засобів індивідуального захисту голови Сушко Н. С., Іконніков М. Ю.	133
Вибір фільтрувальних респіраторів та їх експлуатація на основі оцінки ризиків Голінько В.І., Кравченко Б.Д.	136
Система забезпечення безпеки праці та мінімізації випадків травматизму на малих аграрних підприємствах Курепін В.	141
Пропаганда в галузі охорони праці як засіб профілактики виробничого травматизму Березовецький А.П., Тимочко В.О., Городецький І.М.	145
Охорона праці при шліфуванні титанових сплавів Чумаченко Т.В., Ніколаєва Т.В., Омельченко Є. І., Каргопольцев О. А., Пасєка І.В.	148
Збереження кардіореспіраторної системи учасників хореографічних колективів Шмалей С.В.	150
<i>ПОЖЕЖНА ТА ТЕХНОГЕННА БЕЗПЕКА</i>	
Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій в аграрному виробництві в умовах війни Тимочко В.О., Вісин О.О., Войналович О.В.	154
Application of the entropy index of water quality to determine changes in the water quality of surface water bodies S.A. Kovalenko, R. V. Ponomarenko, S. S. Shcherbak	156
Контроль підключення автоматичних вимикачів електромережі запобігання пожежі Романюк В.П.	159

Рекомендації щодо улаштування шумозахисного екрану паркової зони	
Белько Ю.В., Книш О.І.	163
Загроза радіаційної небезпеки під час воєнних дій	
Якушев Є.В., Дашковська О.П.	166
Комплект модульних геліоенергетичних установок для побутових споживачів	
Хотін С.Ю.	169
<i>ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ У БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ</i>	
Вимірювання температури розрізання будівельних матеріалів фольговими закладними мікротермопарами	
Беспалова А.В.	174
Методи оцінки ризику в системі керування охороною праці у будівельному виробництві	
Ветох О.М.	177
Майбутня демографічна криза в Україні	
Охоцький Р.В., Беспалова А.В.	180
Вплив війни та професія будівельника на відновлення України	
Корнило І.М.	182
Аналіз акустичних характеристик технологічного обладнання формувальних цехів заводів ЗБВ	
Ветох О.М., Бондар О. Р.	183
Загальні вимоги безпеки під час виконання вантажно-розвантажувальних робіт на об'єктах ЖКГ	
Шеремет А.В.	187
Необхідність дотримання вимог при будівництві в сейсмічно небезпечних районах	
Дашковська О.П., Бершадська А.О.	189

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ ОХОРОНИ ПРАЦІ, БЕЗПЕКИ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ**

**Матеріали V Всеукраїнської
науково-практичної конференції**

**4-5 травня 2023 року
м. Одеса**